

Asia: VN/25102/2023

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida Lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite 1), sen säännökohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta Lupa- ja valvontavirastosta (liite 6) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännökohtaisiin perusteluihin. Kommentit Lupa- ja valvontavirastoa koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä. Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Organisaatio (4 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (5-8 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Ohjaus (9-12 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säännökset (13-16 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 6 Virkojen täyttäminen ja erityiset kelpoisuusvaatimukset (17-21 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (22-29 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 8 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (30-36 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

Kannatamme esitetyn uudistuksen tavoitteita nykyistä sujuvammista lupaprosesseista ja eri viranomaisten yhteistyön parantamisesta. Uudistuksella pystytään toivottavasti yhtenäistämään käytäntöjä ja tasaamaan resursseja koko maan tasolla.

Olemme kuitenkin hyvin huolissamme samaan aikaan toteutettavista mittavista leikkauksista valtionhallintoon, jotka tulevat väistämättä vaikuttamaan tähänkin uudistukseen. Liian suuresta työmäärästä johtuva henkilöstön kuormittuneisuus on jo nyt merkittävimpiä syitä prosessien viivästymiseen.

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

Valtakunnallisen viraston tehtäviin siirtyy asiantuntijoita 15:sta ELY-keskuksesta, 6 AVI:sta ja KEHA-keskuksesta. Viraston monipaikkainen toiminta tulee varmistaa säästöjenkin kohdentamisessa. Toimipaikkojen määrittäminen työjärjestyksessä altistaa säästöjen kohdentamiseen toimipaikkoihin.

Nykytilanteessa tehtävänjako ELY-keskusten ja aluehallintovirastojen välillä on mahdollistanut sen, että ELY-keskus voi tarvittaessa valittaa aluehallintoviraston tekemästä päätöksestä. Nyt kun tehtävät keskitetään sinänsä perustellusti samaan virastoon, on tärkeää huolehtia siitä, että valitusmahdollisuus viranomaisen omasta toiminnasta aidosti onnistuu myös uudessa mallissa. Tämä on olennaista erityisesti työsuojelun kannalta.

Osa ELY-keskusten Y-vastuualueen tehtävistä jaetaan ehdotuksessa elinvoimakeskuksen (EVK) ja Lupa ja valvonta -viraston (LVV) kesken. Esimerkiksi vesienhoidon, alueidenkäytön, rakennussuojelun tai luonnonsuojelun edistämistehtävien siirto elinvoimakeskukseen ja niitä vastaavien valvontatehtävien siirto LVV:oon voi johtaa resurssien nykyistä tehottomampaan käyttöön. Hallitusohjelmakirjauksen "ELY-keskusten Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät" tulisi tarkoittaa kaikkia Y-vastuualueen tehtäviä.

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

Alueidenkäyttölain uudistus etenee eri tahdissa. Tämä uudistus tulisi ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon valmistelussa erityisesti sen kannalta, mitä tehtäviä keskitetään Lupa- ja valvontavirastoon ja mitkä tehtävät ovat elinvoimakeskusten vastuulla.

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Kommenttinne asetuksesta

-

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaa lakiehdotusta (liite 2) ja sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta (liite 7) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä sekä muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Elinvoimakeskuksia koskevat yleiset säännökset (1-5 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Elinvoimakeskusten ohjaus ja johtaminen (6-12 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat säännökset (13-19 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat erinäiset säännökset (20-25 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (27-30 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

Kannatamme esitetyn uudistuksen tavoitteita nykyistä sujuvammista lupaprosesseista ja eri viranomaisten yhteistyön parantamisesta. Uudistuksella pystytään toivottavasti yhtenäistämään käytäntöjä ja tasaamaan resursseja koko maan tasolla.

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

Osa ELY-keskusten Y-vastualueen tehtävistä jaetaan ehdotuksessa elinvoimakeskuksen (EVK) ja Lupa ja valvonta -viraston (LVV) kesken. Esimerkiksi vesienhoidon, alueidenkäytön, rakennussuojelun tai luonnonsuojelun edistämistehtävien siirto elinvoimakeskukseen ja niitä vastaavien valvontatehtävien siirto LVV:oon voi johtaa resurssien nykyistä tehottomampaan käyttöön. Hallitusohjelmakirjauksen "ELY-keskusten Y-vastualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät" tulisi tarkoittaa kaikkia Y-vastualueen tehtäviä.

Luonnonsuojelun osalta siirrytään käytännössä ns. kahden luukun malliin, samoin vesienhoidossa. Kun nyt sama työntekijä tekee molempia LVV:n ja EVK tehtäviä, niin tehtäväjärjestelyjä tulee paljon. Tietojärjestelmien välissä ei saisi olla sellaisia rajoja, että EVK:ssa työteko ympäristötehtävien edistämässä vaikeutuu nykyisestä.

Ympäristö- ja vesiluvituksen kokonaisuuteen olennaisesti liittyviä tehtäviä, kuten esimerkiksi kalataloustehtävät, patoturvallisuus, jotkut vesitaloustehtävät, ollaan siirtämässä elinvoimakeskukseen. Kyseiset tehtävät on nyky muodossaan keskitetty tiettyyn tai muutama ELY-keskukseen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että esimerkiksi ympäristö- ja vesilupia tulee valvomaan LV-viraston lisäksi keskitettyä tehtävää hoitava alueellinen elinvoimakeskus. Samalla elinvoimakeskuksiin siirtyy muutoksenhakuoikeus LV-viraston päätöksiin kyseisistä asioista. Tämä ei tue yhden luukun periaatetta. Nykytilanteessa keskitetyksi hoidetut, lupamenettelyyn olennaisesti liittyvät tehtävät olisi luontevaa siirtää LV-virastoon. Keskitetyissä tehtävissä erityisesti kalataloustehtävät ja vesitaloustehtävät on toimialueiltaan liian laajoja tehokkuuden ja paikallistuntemuksen vaatimuksen osalta.

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

Alueidenkäyttölain uudistus etenee eri tahdissa. Tämä uudistus tulisi ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon valmistelussa erityisesti sen kannalta, mitä tehtäviä keskitetään Lupa- ja valvontavirastoon ja mitkä tehtävät ovat elinvoimakeskusten vastuulla.

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

1 § Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Kommenttinne tästä pykälästä

-

2 § Elinvoimakeskusten organisaatio

Kommenttinne tästä pykälästä

-

3-13 § Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (keskitetyt tehtävät)

Kommenttinne näistä pykäläistä

-

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Kommenttinne

-

Kohta 3. Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite3) ja sen säännöskohtaisia perusteluja sekä sen yleisperusteluita ja muita lukuja hallituksen esityksessä liittyen Ahvenanmaan valtionvirastoon (liite 4) vastaaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä B osuuteen.

Ei

Luku 1 Yleiset säännökset (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykäläistä

-

Luku 2 Ahvenanmaan valtionviraston ohjaus (5-6 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (7-11 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Erinäiset säännökset (12-14 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

B HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA KOSKEVAT MUUT MAHDOLLISET HUOMIOT

Onko teillä kommentoitavaa B osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä C osuuteen.

Kyllä (vastauskenttä aukeaa, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta.

Olemme huolissamme valtionhallinnon leikkauksista ja niiden vaikutuksesta sekä uuden viraston toimintaedellytyksiin että muutosvaiheen onnistumiseen. Henkilöstön liian suuri kuormitus on keskeisiä syitä lupaprosessien viivästymiseen. Resurssien riittävydestä ja henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta tulee huolehtia muutosta tehtäessä. Uudistuksen todella tiukka aikataulu haastaa riittävän hyvän valmistelun onnistumisen.

Ympäristöhallinnossa on paljon määräaikaisia työsuhteita, joiden jatkosta ei ole tietoa uutta virastoa perustettaessa. Käytännössä rekrytoinnit ELY-keskuksissa ovat jo nyt jäissä ja moni määräaikainen työsuhde päättyy ennen uuden viraston aloittamista 2026. Määräaikaisten ketjuttamiseen tulisi kiinnittää huomiota myös organisaatiota uudistettaessa.

C HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEN SISÄLTÄMÄT MUUT LAKIEHDOTUKSET, JOILLA TOTEUTETAAN UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄT TEHTÄVÄSIIRROT LUPA- JA VALVONTAVIRASTOLLE, ELINVOIMAKESKUKSILLE, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSELLE SEKÄ MUILLE VIRASTOILLE

Onko teillä kommentoitavaa C osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä D osuuteen.

Ei

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.1

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Oikeusministeriö, 39 lakiehdotusta, luku 7.2

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sisäministeriö, 10 lakiehdotusta, luku 7.3

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.4

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Valtiovarainministeriö, 18 lakiehdotusta, luku 7.5

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 24 lakiehdotusta, luku 7.6

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 68 lakiehdotusta, luku 7.7

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Liikenne- ja viestintäministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 7.8

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 31 lakiehdotusta, luku 7.9

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sosiaali- ja terveysministeriö, 52 lakiehdotusta, luku 7.10

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Ympäristöministeriö, 25 lakiehdotusta, luku 7.11

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

D TIIVISTELMÄ LAUSUNNON PÄÄHUOMIOISTA

Pyydämme esittämään lausunnon päähuomiot tässä tiivistetysti (suositus enintään 4500 merkkiä)

Kannatamme esitetyn uudistuksen tavoitteita nykyistä sujuvammista lupaprosesseista ja eri viranomaisten yhteistyön parantamisesta. Keskitymme lausunnossamme pääasiassa ympäristöhallinnon näkökulmaan, sillä merkittävä määrä jäseniämme työskentelee eri tehtävissä ympäristöhallinnossa, kuten myös EVK:n maaseututehtävissä ja luonnonsuojelutehtävissä.

Tällä hetkellä ELY-keskusten välillä on jonkin verran eroja eri tehtävien resursoinnissa ja priorisoinnissa. Uudistuksella pystytään toivottavasti yhtenäistämään käytäntöjä ja tasaamaan resursseja koko maan tasolla.

Olemme kuitenkin hyvin huolissamme samaan aikaan toteutettavista mittavista leikkauksista valtionhallintoon, jotka tulevat väistämättä vaikuttamaan tähänkin uudistukseen. Suuria muutoksia on vaikea viedä läpi sitouttavasti missään organisaatiossa, jos toteuttava henkilöstö samaan aikaan pelkää työpaikkansa puolesta.

Henkilöstön liian suuri kuormitus on tutkitusti keskeisiä syitä lupaprosessien viivästymiseen. Resurssien riittävydestä ja henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta tulee huolehtia muutosta tehtäessä. Työmatkoista ei valtakunnallisessa LVV:ssa ja yhdistyvillä elinvoimakeskusten alueilla saa muodostua kohtuuttomia, samoin virkapaikat eivät saa siirtyä pois työntekijän nykyiseltä työssäkäyntialueelta.

Ympäristöhallinnossa ja maaseututehtävissä on paljon määräaikaista työsuhteita, joiden jatkosta ei ole tietoa uusia virastoja perustettaessa. Moni työsuhde tulee päättymään ennen uuden viraston aloittamista ja ELY-keskuksissa on jo nyt käytännössä kielletty uudet rekrytoinnit. Määräaikaisten työsopimusten ketjuttamiseen tulisi kiinnittää huomiota muutosvaiheessa ja samalla arvioida todellinen työvoiman tarve lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen. Jos yksittäisen työntekijän

työkuorma kasvaa nykyisestä, on vaarana, että uudistuksella tavoitellut hyödyt jäävät kuormituksen jalkoihin.

Käynnissä oleva alueidenkäyttölain uudistaminen tulisi ottaa paremmin huomioon aluehallintouudistuksessa erityisesti tehtävien jaossa elinvoimakeskusten ja Lupa- ja valvontaviraston kesken.

Riitakorpi Aaro
Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu ry